

FM 2024/75: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at etablere en kommission med det formål at gøre brug af § 21 i Selvstyreloven.
(Medlem af Inatsisartut, Kuno Fencker, Siumut)

FM 2024/123: Forslag til Inatsisartutbeslutning, om at pålægge Naalakkersuisut om at udskrive en principiel folkeafstemning om statsdannelse.
(Medlem af Inatsisartut, Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut, skal jeg indledningsvist takke forslagsstillerne; Kuno Fencker, Siumut, og Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut, for deres to forskellige forslag med hver deres berøring med selvstændighedsspørgsmålet og den tilhørende proces. Man kan måske sige, at de to medlemmer af Inatsisartut stiller deres forslag ud fra et ønske om at skabe mere klarhed om forskellige dele i selvstændighedsprocessen.

Først, skal jeg gøre opmærksom på mulige uklarheder i særligt oversættelsen af Kuno Fenckers forslag, idet der i den grønlandske version tales om oprettelsen af et udvalg, og i den danske version oprettelsen af en kommission. Jeg vil tage udgangspunkt i den grønlandske version, hvor termen ”udvalg” benyttes.

Helt grundlæggende går Naalakkersuisut ind for, at Grønland skal blive en selvstændig stat. Det er med den intention, at vi har en selvstændighedsafdeling under mit departement, hvorved vi kan gennemføre arbejdet med at behandle udkastet til forfatning, herunder forberede debatter og oplysningskampagner, samt gøre klart hvilke tiltag, der skal og kan være i forberedelserne henimod selvstændighed.

Det arbejde som vi er i gang med i Naalakkersuisut, og helt konkret i vores selvstændighedsafdeling, kan man sige, udgør et andet element i selvstændighedsprocessen, hvori de to Inatsisartutmedlemmers forslag udgør to andre dele af selvstændighedsprocessen. Derfor ser Naalakkersuisut ingen modsætningsforhold mellem det arbejde som forberedes i dag hos Naalakkersuisut, og de to forslagsstilleres forslag. Der kan være få overlap, og derfor er det også vigtigt, at der ikke skabes forvirring omkring de forskellige indsatser. Derfor skal Naalakkersuisut foreslå en ændring til beslutningsforslag nr. 75, så det lyder:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremlægge en juridisk redegørelse over aktiveringen af § 21 i Selvstyreloven, med belysning af hvert trin i bestemmelsens proces. Den juridiske redegørelse skal ligeledes tage det eksisterende udkast til forfatning i betragtning i relation til processen. Redegørelsen skal omdeles under Inatsisartuts efterårssamling 2024.

Jeg kan på vegne af Naalakkersuisut orientere om, at juridiske kapaciteter som sad på den grønlandske side i Grønlands-dansk Selvstyrekommission har udtrykt villighed til at udfærdige den juridiske redegørelse.

Vedr. forslag til Inatsisartutbeslutning nr. 123, foreslået af Aqqalu C. Jerimiassen, er Naalakkersuisut er grundlæggende enig i forslaget om, at der skal afholdes en vejledende principiel folkeafstemning om Grønlands selvstændighed. Dette for at give et politisk klart mandat til vejen frem mod selvstændighed fra befolkningen. Dette er anbefalelsesværdigt for de politikker og tiltag, der skal gennemføres på grønlandsk side i vejen hen imod selvstændighed.

En beslutning om selvstændighed er en fundamental beslutning for et folk og land, med vidtrækkende konsekvenser. Derfor er det vigtigt, at der ikke kan skabes tvivl om resultatet og det mandat, der eventuelt gives af befolkningen.

En principiel beslutning om selvstændighed skal ikke forveksles med en endelig beslutning om Grønlands selvstændighed, hvor de konkrete forhold gældende i relation til selvstændighed vil være kendt under den anden folkeafstemning. Det er ikke tilfældet under den første principielle folkeafstemning. Det er først efter et positivt folkeafstemningsresultat for selvstændighed efter den anden afstemning, at den endelige gennemførelse af selvstændighed og statsdannelse rent faktisk gennemføres.

Aqqalu C. Jerimiassen peger på, at folkeafstemningen kan gennemføres i forbindelse med et almindeligt valg til Inatsisartut. Det stiller Naalakkersuisut sig principielt ikke imod, men vil bede lovudvalget om at overveje for og imod i relation til de andre vigtige emner, der risikerer at blive overskygget af selvstændighedsspørgsmålet under det kommende Inatsisartut-valg.

Det bør ligeledes overvejes, om der vil blive givet nok tid til debat og oplysning i forbindelse med en vejledende principiel folkeafstemning om selvstændighed, hvis folkeafstemning skal afholdes under samme vilkår som et Inatsisartut-valg, hvor der blot er varsel på få uger, når et valg til Inatsisartut udskrives.

Og slutteligt, er det vigtigt at foretage overvejelser og have svar på hvem der skal have ret til at stemme under folkeafstemningen om selvstændighed. En principiel folkeafstemning om Grønlands selvstændighed og statsdannelse, er af grundlæggende mere alvorlig karakter end et ordinært valg til Inatsisartut. Det taler for skærpede valgretsregler med stærkere tilknytningskrav for de stemmeberettigede på grund af det skelsættende folkeafstemningsemne for landet. Valgretsregler og krav baseret på internationalt anerkendte objektive folkeretlige standarder.

Lovudvalget kan derfor tage med i deres overvejelser, om der skal tilføjes en sætning til førnævnte juridiske redegørelse:

Den juridiske redegørelse skal komme med en vurdering af under hvilke rammer en principiel folkeafstemning om Grønlands selvstændighed og statsdannelse kan foregå.

Således vil et samlet alternativt beslutningsforslag lyde som følger:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremlægge en juridisk redegørelse over aktiveringen af § 21 i Selvstyreloven, med belysning af hvert trin i bestemmelsens proces. Den juridiske redegørelse skal ligeledes tage det eksisterende udkast til forfatning i betragtning i relation til processen. Den juridiske redegørelse skal komme med en vurdering af under hvilke rammer en principiel folkeafstemning om Grønlands selvstændighed og statsdannelse kan foregå. Redegørelsen skal omdeles under Inatsisartuts efterårssamling 2024.

Med disse ord, indstiller Naalakkersuisut til, at forslagene til Lovudvalgets behandling.